

Výukový materiál zpracovaný v rámci operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Registrační číslo: CZ.1.07/1. 5.00/34.0084

Šablona: III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Sada: 5 C

Číslo: VY_32_INOVACE_OCR_4ROC_18

Dvouděložné plevely v porostech II.

Předmět: **OCHRANA ROSTLIN**

Ročník: 4. P

Klíčová slova: dvouděložné plevely, herbicidní
ochrana

Anotace: naučit žáky poznat nejběžnější
dvouděložné plevely

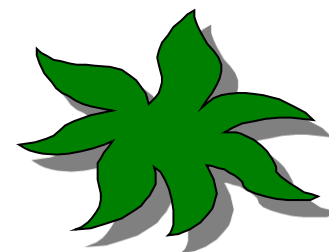
Jméno autora: Ing. Hana Učíková

Adresa školy: Střední škola zemědělská, Osmek 47
750 11 Přerov

Dvouděložné plevely

1. **Pcháč oset** - *Cirsium arvense* – Hvězdnicovité
2. **Merlík bílý** – *Chenopodium album* – Merlíkovité
3. **Laskavec ohnutý** - *Amaranthus retroflexus* – Laskavcovité
4. **Pěťour maloubořný** - *Galinsoga parviflora* – Hvězdnicovité
5. **Mléč zelinný** - *Sonchus oleraceus* – Hvězdnicovité
6. **Violka rolní** - *Viola arvensis* – Violkovité
7. **Svlačec rolní** - *Convolvulus arvensis* – Svlačcovité
8. **Pampeliška lékařská** - *Taraxacum officinale* – Hvězdnicovité
9. **Bodlák obecný** - *Carduus acanthoides* - Hvězdnicovité

Pcháč oset v porostu pšenice

pcháč, *Cirsium* – obsáhlý rod dvouděložných rostlin z čeledi hvězdnicovitých. Zahrnuje asi 250 druhů a mnoho kříženců rostoucích na severní polokouli.

V ČR roste 13 druhů domácích a zavlečených. Rostliny podobné bodlákům (s ostnatými zubatými listy), od nichž se liší pernatými štětinkami na chmýru nažek.

Bahenní pcháč žlutoostenný (*Cirsium brachycephalum*), panonský endemit, je chráněný. **Pcháč oset (*Cirsium arvense*) je obtížný plevel.**

Pcháč oset

merlík, *Chenopodium* –
rod dvouděložných,
většinou jednoletých bylin
z čeledi merlíkovitých.

Zahrnuje asi 300 druhů
rostoucích převážně v
mírných pásmech; jedny
z nejrozšířenějších rostlin
v kulturní krajině.

V ČR roste 32 druhů a
řada kříženců; většinou
plevele, např. merlík bílý,
merlík všedobr.

Merlík bílý

Merlík bílý

Laskavec ohnutý

Laskavec ohnutý

Roste hlavně na sušších a ruderálních stanovištích a v jejich okolí. S oblibou také osídluje zahrady, pole s okopaninami a komposty. Roste podél cest a železničních tratí i na dvorech zemědělských a průmyslových objektů. Zvláště statně roste na kypřených a dobře hnojených půdách, snáší i mírné zasolení. Je teplomilná, vzrostlé rostlině nevadí dlouhá období sucha.

Pěťour malouібorný

pěťour, *Galinsoga* – rod dvouděložných rostlin z čeledi hvězdnicovitých. Zahrnuje deset druhů, původem v Americe. Jednoletý plevel, stále se šířící.

V ČR rostou dva zavlečené druhy, **pěťour malouібorný** (*Galinsoga parviflora*) a pěťour srstnatý (*Galinsoga urticifolia*).

Mléč zelinný

mléč - *Sonchus* – rod dvouděložných rostlin z čeledi hvězdnicovitých. Známo asi 50 druhů, v ČR jsou domácí čtyři. Jsou to obtížné, rychle se šířící plevely na polích i v zahradách, např. mléč polní (*Sonchus arvensis*). Rozmnožují se plody, které roznáší vítr, ale i pupeny vyrůstajícími na kořenech. Mléč hladký (*Sonchus oleraceus*) a mléč drsný (*Sonchus asper*) jsou středně vysoké jednoleté byliny porůstající i rumišťe;

Mléč zelinný

Violka rolní

violka, fialka, *Viola* – dvouděložné rostliny z čeledi violkovitých. Jednoleté až vytrvalé byliny; známo asi 450 druhů, rozšířených ve všech světadílech. V ČR roste 26 druhů a řada kříženců; šest druhů je chráněných. Květy mají ostruhu, u některých druhů se vyskytuje kleistogamie. Plod je tobolka vymršťující semena, často s masíčkem.

Violka rolní

violka horská trojbarevná

Svlačec rolní

svlačcovité,

Convolvulaceae – čeleď
dvouděložných rostlin.

V ČR jsou zastoupeny
dva rody: svlačec
(*Convolvulus*) a opletník
(*Calystegia*). Svlačec rolní
(*Convolvulus arvensis*) je
kosmopolit s ovíjivou
lodyhou a dlouhými
podzemními oddenky;
obtížný plevel. Opletník
plotní (*Calystegia sepium*)
tvoří pobřežní křoviny.

Pampeliška je vytrvalá plevelná bylina vysoká 5–40 cm, s houževnatým zásobním kořenem. Listy tvoří přízemní růžici. Květenství vyrůstají z listové růžice na dutých stvolech a tvoří je zářivě žluté květní úbory. Květní úbory jsou tvořeny až z 200 jednotlivých jazykových květů.

Kvete od dubna do srpna, plodem jsou nažky s bílým padáčkovitým chmýřím, díky kterému se semena velmi snadno šíří větrem na velké vzdálenosti. Celá rostlina je prostoupená mléčnicemi, které při utržení roní bílou hořkou šťávu – latex.

Lopuch větší (*Arctium lappa*) je dvouletá bylina z čeledi hvězdnicovité, roste jako plevel často na smetištích a kolem cest. Silný křulový kořen sahá do hloubky až 70 cm. Lodyha je silná, rýhovaná, vyplněná dřevem. Listy jsou velké, široce srdčité, řapíkaté, řapík rovněž vyplněn dřevem. Nachově červené trubkovité květy v kulovitých úborech průměru 3 až 3,5 cm, jejichž zákrov je tvořen listeny s hákovitou špičkou.

OPAKOVÁNÍ:

1. Vyjmenujte zástupce hvězdnicovitých jednoletých i vytrvalých plevelných druhů.
2. Které dvouděložné plevele zaplevelují kukuřici?
3. Popište plevelný druhy patřící do čeledi violkovité a laskavcovité.

Použité zdroje

- Veškeré použité obrázky (kliparty) pocházejí ze sady Microsoft Office 2010.
- Všechny fotografie (pokud není uvedeno jinak) pochází z archivu autora
- NEUVEDEN. wikipedia.cz [online]. [cit. 24.11.2013]. Dostupný na [www: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/43/Viola_tricolor_whole.jpg](http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/43/Viola_tricolor_whole.jpg)
- NEUVEDEN. wikipedia.cz [online]. [cit. 24.11.2013]. Dostupný na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Svla%C4%8Dec>
- NEUVEDEN. wikipedia.cz [online]. [cit. 24.11.2013]. Dostupný na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Taraxacum_officinale_-_K%C3%B6hler%E2%80%93s_Medizinal-Pflanzen-135.jpg

*Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je **ing. Hana Učíková**
Financováno z ESF a státního rozpočtu ČR.*